

מצוות – המהר"ל – חלק ד'

המהר"ל כאן נותן סיוג מסויים להקבלה בין הצמח לנפש האדם:

"רק כי זהו ההפרש: כי האילן, הוצאת תואר הענפים והעלין וצורת הפירות – הכל הוא טבעי. אבל האדם – הכל מצד הנפש. כי אין מעלתו האחרונה טבעית כלל, רק (-אלא) יש לאדם נפש אלוהית מיוחדת. וכפי נפשו האלוהית, נתן לו גם כן מצוות מיוחדות אשר ראויים לו. ולכך נתן לו השם יתברך התורה, והיא בלתי טבעית, ועל ידה יצא אדם לפעל השלמות, כמו שיצא האילן לפעל השלמות. והוא אשר רמז הכתוב "כי האדם עץ השדה" [דברים כ, יט], כמו שנתבאר במקום אחר. וכמו שבאילן הוצאת הענפים והפירות שלו לצרף את טבעו כאשר ראוי, ואם לא היה מוציא הענפים והעלין וצורת הפרי – בודאי היה מקולקל, כאשר ראינו שאינו מוציא שלמות אל הפועל – כך הוא דבר זה: אם לא היה מוציא פעולת המצוות אל הפועל, היה נשאר בכח מוטבע בחומר, ודבר זה קלקול [ביחס] אליו, כאשר נפשו מלמעלה, והוא מוטבע בגוף, אם כן הנפש הוא נשאר בכח. וצריך שתצא נפשו אל הפועל מן החמירות, ואין זה רק על ידי מצות אלוהית, כמו שיצא לפועל זרע הנטוע בארץ, ודבר זה צירוף נפשו כאשר יוצאת לפועל"

(ספר תפארת ישראל פרק ז)

המהר"ל מסביר שיש הבדל מסויים בין האילן לבין האדם למרות ההקבלה שהבאנו אתמול. באילן, כל הפעולות שהוא מבצע הן טבעיות, וזה דבר שאינו נכון אצל האדם. באדם, הפעולה המעשית בסופו של דבר אינה טבעית מצד העולם הזה. לדוגמא, החיות נולדות ותוך דקות ספורות לומדות ללכת, התינוק בוכה כשהוא רעב – התכונות הללו אינן מחשבתיות אלא מוטבעות ביצור מרגע הוולדו. העבודה של האדם על הוצאת נפשו אל הפועל על ידי קיום המצוות – אינה טבעית במובן הזה, אלא האדם צריך להתקשר לתורה שנועדה לתת לו את הדרך והכלים כיצד לפעול ולהתבטא בשלמות.

ההקבלה שכן קיימת בין האדם לאילן היא שכמו גרעין שאינו צומח זהו חסרון, כך גם אדם שלא מביא את עצמו לביטוי, על ידי ההוראות האלוהיות – זהו חסרון, כיון שהוא נשאר ברובד הירוד, החומרי ולא מגיע לביטוי המלא – הנשמת-רוחני.